ODKRYWAMY MIASTO SPRZED LAT

Czy wiesz, że kiedyś zoo znajdowało
się na Starym Mieście, niedaleko ratusza?
Można tu było zobaczyć wielbłądy, pelikany, niedźwiedzie
brunatne, lwy, małpy, węże i wiele innych zwierząt.
W 1980 roku zoo przeniosło się do nowej siedziby
przy ul. Szczebrzeskiej,
gdzie znajduje się
do dziś.

ZAMOŚĆ DAWNIEJ I DZIŚ

Zeszyt edukacyjny „Zamość dawniej i dziś”

został przygotowany przez Fundację „Obywatelski Wschód”

oraz Muzeum Starej Fotografii i Starych Aparatów w Zamościu

Partnerzy projektu:

Dobór i opracowanie materiałów oraz fotografii, teksty, redakcja: Adam Gąsianowski, Jadwiga Hereta, Anna Rudy, Ewa Stępniak, Krzysztof Stępniak

Fotografie (autorzy i właściciele zbiorów): Tadeusz Adamczuk, Archiwum Państwowe w Zamościu, Mirosław Chmiel, Adam Gąsianowski, Janina Gąsiorowska, Jadwiga Hereta, Stanisław Orłowski, Maciej Bonawentura Pawlicki

Autorskie treści i opracowania powstałe w ramach projektu są udostępniane na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowa (CC BY 4.0)

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Wydawca:
Fundacja „Obywatelski Wschód”
ul. Piłsudskiego 14 m. 16
22-400 Zamość
e-mail: obywatelskiwschod@interia.pl

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach programu „Patriotyzm Jutra. Wielkie Rocznice”

Projekt graficzny, skład i łamanie: Błażej Lechowicz

Ten zeszyt edukacyjny dla dzieci powstał w ramach projektu
„Niedokończona odbudowa. Jak rozkwit i upadek dekady Gierka odcisnęły ślad w historii Zamościa”

Zamość 2026

Jak zmienił się Rynek Wielki?

Ciekawostka

Do odbudowy Zamościa wykorzystano aż 10 milionów cegieł!

- Przyjrzyj się fotografiom.
- Co zniknęło z Rynku Wielkiego?
- Znajdź trzy ślady odbudowy, których nie ma już dzisiaj.

Czy wiesz, że jeszcze około 50 lat temu Rynek Wielki wyglądał zupełnie inaczej? Trwała wtedy odbudowa zabytkowych kamienic i ratusza. Dzięki pracy wielu budowniczych, konserwatorów i mieszkańców dziś możemy podziwiać jedno z najpiękniejszych miejsc w Polsce.

Jak wygląda Twój ulubiony zakątek Zamościa?

Narysuj miejsce, które najbardziej podoba Ci się w naszym mieście.

A teraz zapytaj babcię, dziadka, rodziców lub sąsiadów o ich wspomnienia z dawnego Zamościa. Może mają w domu stare fotografie albo pamiątki? Obejrzyjcie je razem i porozmawiajcie o tym, jak zmieniało się miasto.

Podróż w czasie

Niektóre miejsca wyglądają dziś zupełnie inaczej niż dawniej. Odkryty basen zniknął, dawny dworzec autobusowy przeniesiono w inne miejsce, a w miejscu Zielonego Rynku stoi dziś nowy budynek. Za to bastion i nadszaniec zostały pięknie odnowione. Stare fotografie pomagają nam zobaczyć miejsca, których dziś już nie ma lub wyglądają zupełnie inaczej.

Ciekawostka

Czy wiesz, że na Zielonym Rynku gospodynie z okolicznych wiosek sprzedawały świeże masło, ser, jajka i gęstą śmietanę? Na środku rynku stała także zabytkowa studnia, której dziś już nie ma.

Dziękujemy wszystkim mieszkańcom i fotografom, dzięki którym mogliśmy zobaczyć dawny Zamość.

Razem zmieniali Zamość

Czy wiesz, że kiedyś mieszkańcy bardzo często wspólnie pracowali dla swojego miasta? Młodzi i dorośli, uczniowie, nauczyciele oraz pracownicy zakładów i fabryk pomagali przy budowie dróg, odnawianiu zabytków, sadzeniu drzew, urządzaniu skwerów i porządkowaniu miasta. Wspólnie z ekipami budowlanymi i konserwatorami pracowali przy odbudowie Zamościa. Takie wspólne działania nazywano czynami społecznymi.

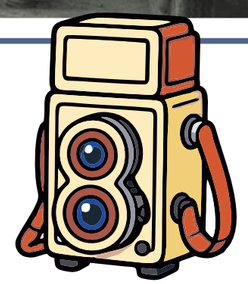

Ciekawostka

Bywały dni, gdy przy odbudowie Zamościa pracowało jednocześnie nawet 2 tysiące osób!

- Policz, ile osób pracuje na zdjęciach.
- A Ty? Co możesz zrobić, żeby Twoja szkoła, dom lub okolica były jeszcze piękniejsze?

Kartki i kolejki

Czy wiesz, że kiedyś samo posiadanie pieniędzy nie wystarczało, żeby zrobić zakupy? W sklepach często brakowało wielu produktów. Każda rodzina dostawała specjalne kartki, dzięki którym mogła kupić określoną ilość żywności i innych potrzebnych rzeczy. Na kartki sprzedawane były między innymi mięso, cukier, ryż, kasza, a nawet czekolada, buty czy zeszyty. Kiedy do sklepu przywożono towar, ustawiały się długie kolejki. Czasem ludzie czekali w nich wiele godzin, a nawet całą noc.

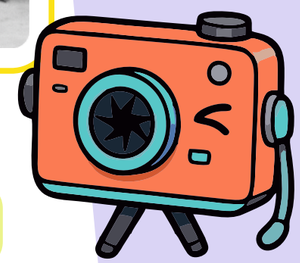

Ciekawostka

Kiedy robiono te zdjęcia, istniało województwo zamojskie, a Zamość był jego stolicą. Utworzono je w 1975 roku, a z mapy Polski zniknęło w 1998 roku.

Policz, przez ile lat istniało województwo zamojskie.

Kiedyś mieszkańcy Zamościa często spotykali się na wspólnych wydarzeniach. Były występy w amfiteatrze, kolorowe pochody i wiele okazji do wspólnej zabawy. W tym samym czasie powstawały nowe bloki i całe osiedla, a dzieci z ciekawością obserwowały, jak zmienia się ich Zamość.

Zostań detektywem!
Odszukaj i przyklej naklejki na dźwigach, piłkach, na scenie i na widowni amfiteatru. Ozdób biało-czerwone wstążki naklejkami.

Ciekawostka

Czy wiesz, że dawny amfiteatr w Zamościu mieszkańcy budowali wspólnie w czynie społecznym? Miał 3600 miejsc, a na rekordowy występ przyszło aż 5 tysięcy widzów! W budynku działały też kawiarnia i sklep ze słodyczami.

Czy to naprawdę Zamość?

Ciekawostka

Czy wiesz, że kiedyś Zamość wyglądał trochę inaczej? Powstawały nowe osiedla, po ulicach jeździł konny dyliżans, a obok bloków wciąż były pola i można było spotkać... krowy! To nie było zoo.
Tak wyglądało wtedy życie w naszym mieście.

- Na zdjęciach ukryły się ślady dawnego Zamościa. Czy znajdziesz na nich coś, czego dziś już prawie nie zobaczysz na ulicach miasta?
- Przenieś się w czasie! Gdybyś mógł odwiedzić Zamość sprzed 50 lat, co chciałbyś zobaczyć jako pierwsze? Dlaczego?

Zobacz, jak się zmieniło!

Przyjrzyj się uważnie zdjęciom. Zobacz, jak bardzo zmieniły się niektóre miejsca w Zamościu.

Dawniej na Rynku Wielkim rosły trawniki.
Dziś rynek wygląda inaczej, odbywają się na nim koncerty oraz miejskie uroczystości.

Ulica Grodzka prowadzi od Rynku Wielkiego w stronę Nadszańca. Kiedy robiono to zdjęcie, trwały tu prace przy odnawianiu kamienic i ulicy.

W tym budynku działało kiedyś kino „Stylowy”. Dzisiaj mieści się w nim kościół Franciszkanów, który został odnowiony i podwyższony tak, aby znów wyglądał jak około 200 lat temu.

Gotowy?
Spójrz na mapę,
odszukaj odpowiednie miejsca
i przyklej na nich właściwe naklejki.

Wyruszamy na spacer po dawnym Zamościu!

